

Het verhaal van Esseghem (29)

Rik Coolsaet

De jaren van onbehagen

Wijken zijn precies als mensen. Soms gaat het goed en soms zit alles tegen. In de jaren 90 lijkt alles tegen te zitten in Esseghem.

1996, het jaar van de Witte Mars. Het onbehagen onder de Belgen is groot. In Esseghem ook. Het is uitgegroeid tot de dichtstbevolkte wijk van de gemeente. De voorzieningen in de wijk zijn niet gevolgd. Scholen en kinderkribbes zitten aan hun limiet, er zijn te weinig sociale woningen en stadskankers geven de wijk hier en daar een verkommerde aanblik. Groen is er nog altijd schaars. Ook de sportinfrastructuur schiet tekort en die tussen de woontorens van de Jetse Haard in de Jules Lahayestraat veroudert stilaan – net zoals de torens zelf.

Ook daar is de sfeer niet goed. De bevolking is er door de recente immigratie veel diverser geworden: *'Cosmopolitanie'*, zo noemen de jongeren hun torens. Voor de oudere bewoners is de aanpassing niet altijd gemakkelijk. Ze voelen zich vaak eenzaam. Ook jongeren hebben het moeilijk. Ze hebben weinig aangepaste lokalen en ontmoetingsplaatsen. En ze missen vooral een horizon. Ze botsen op vooroordelen en discriminatie omdat ze in een sociale woonwijk wonen. Het gevoel leeft sterk dat de gemeente weinig om hun wijk geeft.

Elders in Jette lijkt alles wel goed te gaan. In 1990 verrijst in het noorden een mooie nieuwe wijk, de *'Tuinen van Jette'*. De Rivierendreef wordt aangepakt en ook andere buurten in het centrum krijgen een flinke opknabbeurt. Esseghem, de armste wijk van de gemeente, met de hoogste werkloosheid, lijkt achter te blijven. De inkomenskloof met de rest van Jette wordt groter en steeds meer gezinnen hebben het moeilijk om de eindjes aan elkaar te knopen. De wijk lijkt vergeten te zijn.

Niet dat er helemaal niets gebeurt. De gemeente probeert stadskankers weg te werken, de leefomgeving aangenamer te maken en de voorzieningen aan te passen aan de groeiende bevolking. Maar de problemen zijn hardnekkig, de middelen beperkt en het onbehagen blijft.

In die sfeer groeit een nieuwe dynamiek: wijkbewoners organiseren zich in buurtcomités, los van bestaande verenigingen en zuilen. Hun bedoeling is tegelijk eenvoudig en verstrekkend: burens met elkaar in contact brengen en zo de sfeer van onbehagen in de wijk ombuigen.

Het allereerste wijkcomité, *'L'Îlot Esseghem'*, was al in 1983 opgericht, maar krijgt nu een nieuwe impuls met jaarlijkse rommelmarkten, die de burens in de hele wijk de gelegenheid willen geven met elkaar kennis te maken. In 2000 gaat *'L'Abordage'* open, een buurthuis dat zich in het bijzonder richt op de 1200 bewoners van de sociale woontorens. Met initiatieven zoals schoolbegeleiding, sportactiviteiten, crea- en IT-workshops wil het bruggen slaan tussen oude bewoners en nieuwkomers, tussen jong en oud.

Een wijkcomité *'Esseghem-Lahaye'* wordt opgericht in 2007 om te protesteren tegen de bouw van een nieuw woonproject in de Jules Lahayestraat, tot stand gekomen zonder inspraak van de buurtbewoners. Dan volgt een *'Collecti(e)f Jules Lahaye'*, dat zich verzet tegen het gedreun van te zware trams door dezelfde straat. Een *'Comité Magritte'*, opgericht eind 2011, wil met originele projecten de inwoners weer bij elkaar brengen, net zoals een *'Comité Jacques Brel'*. Een *'Comité Stop Terminus'* trekt dan weer aan de alarmbel over de geplande bouw van een nieuwe tramterminus aan de rand van de wijk. Die dreigt Esseghem nog verder af te sluiten van zijn omgeving.

Hebben die buurtcomités het onbehagen uit Esseghem kunnen verdrijven? Nee. De coronapandemie van 2020 heeft hun werking een forse knauw gegeven. Maar dat betekent niet dat er geen buurtbewoners meer zijn die spontaan op zoek blijven gaan naar manieren om hun

buren te leren kennen om zo van Esseghem een aangename plek te maken. Dat blijft de beloftevolle erfenis van de jaren van onbehagen.

